

De rijke historie van De Contreie

Geertens zoon Tinke, de man met de speer

Het was een moeizame eeuw geweest sinds Willibrordus met zijn twaalf discipelen vanuit Katwijk door het gebied was getrokken en de Brabantse bevolking tot het christendom had bekeerd. De oude goden waren afgezworen, maar niet van harte. Midwintervuren laaiden nog steeds hoog op en tegen de oogst werd er toch nog wel een heidens offer gebracht: "Deur ge wit ooit nooit nie".

De hand van God echter had zijn vader, Geerten, als vanzelf aangeraakt en Tinke had zonder aarzeling de opdracht van zijn vader overgenomen: behoud met Gods hulp de Vrede.

Honderd jaar lang had eerst zijn vader en daarna hij de vrede weten te bewaren tussen de families onderling, maar ook tegenover de langstreckende vreemdelingen.

Niet dat ze altijd allemaal van kwade bedoeling waren geweest, maar de Noorderlingen die de rivieren en de zandruggen hadden gevolgd en zo door het gebied waren getrokken, hadden zich toch niet van een zeer godvruchtige zijde laten zien. De schrale oogst was hen soms ontstolen, het vee geroofd, en wat nog...er waren al zo weinig meisjes.

De families onderling, duidelijk verdeeld over hun eigen nederzettingen, bebouwden in de zomer hun vrechten, de kleine stukjes land in de net iets lager

gelegen gebieden tussen de zandheuveld. Ze verbouwden graan en knollen, hielden kippen en kleinvee maar waren steeds samen in de winter naar de rivieren afgezakt voor jacht en slacht.

Daar waren dan ook de botsingen met de Vikingen geweest; ze hadden zich steeds kranig weten te weren, echter de schade was meermalen groot.

En nu, zijn eigen kinderen al jaren overleefd, had ook hij dan eindelijk het hoofd voorgoed te rusten gelegd. Geertens zoon Tinke was er niet meer om leiding te geven aan de bewoners van de Houtse Akkers.

Met de speer op de borst, zo symbolisch voor zijn verschijning, was hij naar de hoogste zandrug van het Oosterlijke Hout gedragen. Naar de plek (zo zei men) waar Willibrord zijn Geerten had opgedragen een Godshuis te stichten. Geerten en Tinke lagen begraven naast de eenvoudige kapel en men was eindelijk aan de slag gegaan; de laatste jaren waren de opbrengsten van de vrechten, steeds minder geworden. Er moest worden verkast, maar Tinke had het steeds maar uitgesteld, te lang uitgesteld. Hij was er te moe voor geweest.

Eerst moest er grond worden ontgonnen op verse plekken in vruchtbaarder gebied. Het voorjaar was op komst en er moest gezaaid worden.

De Hutten werden uit elkaar gehaald, al het bruikbare materiaal ging mee naar de nieuwe vrecht die iedere familie in goed overleg zou krijgen toegewezen.

Maar wie moest dat doen?

Wie zou de plek van Tinke innemen?

Men bad tot God, en toen op een grijze zondag de zon boven het Brabantse Land door de bewolking was gebroken en precies heel Vrachelen bescheen als een Lichtende Hand, wist men dat het Gods Zelf was die hen zou leiden.

En zo gebeurde; de akkers stonden in volle bloei in het voorjaar en de oogst was weer als vanouds. Men verbeidde zich over de toekomst. Er was zelfs zoveel te oogsten dat er lieden kwamen vanuit de berg Geertruiden om te ruilen en te handelen. Aangedrukt tegen de Donge en de Amer, de Bergse Maas, was het hen niet vergund steeds nieuwe grond te ontginnen.

Om dit succes te continueren

- de opbrengsten werden per slot van rekening steeds beter - schoof het handjevol nederzettingen steeds verder op, steeds nieuwe vrechten onderwerpend. Dit vrachelen, zoals de Oosterlijke Houters het noemden, was een hoop werk maar wierp zijn vruchten af.

De bewoners van de Houtse Akkers bemoeiden zich verder weinig met wat er in het Brabantse Land gebeurde. De akkers werden bewerkt, men dreef handel met passanten.

Er bleven er wel eens een paar hangen en gaande weg mengen die buitenstaanders zich aardig in de Houtse bevolking: "es ze mèn ene keer nen verplaotsing

mee hebbe gemaakt, dan wenne ze vaneigens.”

Maar de verplaatsingen werden zeldzamer omdat de akkers groeien. Niemand was meer bang ver van huis te werken toen eenmaal het heilige jaar 1000 zich aankondigde.

Ze merkten er weinig van dat de grond onder hun voeten ineens toe hoorde aan een klooster ver weg. Thorn zei men, maar de meesten wisten niet eens waar dat ligt. Voor hen gold nog altijd het gevestigde gezag van Geerten en diens zoon Tinke, God geve hen de Hemel.

Het zou jonkvrouwe Hilsondis, ook wel Hereswijf of Hereswind genaamd, en een adellijke vrouw, gravin van Strijen, geweest zijn die toen ze trouwde met Ansfried, de latere bisschop van Utrecht, samen met haar man dat klooster stichtte en het alle grond gaf die zij van familie-wegen in West Brabant bezat.

Het zou allemaal wel.
De boer, hij ploegde voort.

Steeds hechter werd de gemeenschap en steeds dichter trok men op de hogere heuvels langs de rand van de akkers aan: Den Hout, Tralst, Hespelaar, Stelve en Dent.

De route naar Antwerpen en Breda werd een steeds vaster pad en daar

viel rekening mee te houden: handelaren kwamen op het water bij Geertruidenberg af en passeerden zo de Houtse Akkers niet onopgemerkt.

Er kwamen steeds meer ambachtslieden in die contreie wonen en naast de landbouw breidde ook de handel in andere goederen zich uit.

De rijkdom van het gebied viel ook de heer van Breda op en die pikte het in rond 1125.

Pas twintig jaar later, toen hij om ze te paaien de helft aan de Tempeliers cadeau deed kregen de Houters daar last van: de Heer van Breda wilde Hertog van Brabant worden, maar de Heer van Leuven ook.

De tempeliers waren dan wel een kerkelijke orde, opgericht om in het Heilige Land zieken en gewonden te verplegen tijdens het heroveren op de moren, het bleken notoire vechtjassen en dat kon de Heer van Breda uitkomen.

Met repeterende regelmaat trokken deze kerels door het land, eisten de vruchten van hun bezit, vochten met de soldaten van de inmiddels Hertog van Brabant geworden Heer van Leuven en vertrapten daarbij even gemakkelijk de oogst.

Van de hoger gelegen randen van de akkers zag men het met lede ogen aan,

brandde zondags een extra kaars voor Geerten en zijn zoon en hoopten dat anders de heilige Willibrord zelf zou helpen.

En wat niemand had verwacht, gebeurde: op de plek waar de oude houten kapel stond bouwden de Tempeliers de eerste Sint Jan.

Van het graf van Geerten en zijn zoon Tinke wilden ze niets weten, dat werd als inlandse folklore afgedaan, maar de kerk was mooi.

Echter, de geest van Geerten en diens zoon Tinke, de man met de speer, werd door een enkeling in leven gehouden. De onderlinge band was altijd sterk in Brabant en de overlevering de enige vorm van educatie.

De Sint Jan groeide uit zijn jas en moest vervangen voor een grotere. De Tempeliers werden verboden en vervangen door de Johannieters. Deze bouwden die grotere kerk, eisten ieder jaar een tiende van de oogst en trokken zich verder weinig aan van de bewoners van Vrachelen.

Maar als halverwege de 13e eeuw de bewoning helemaal van de akkers is

verdwenen en men woont langs de heuvel van Den Hout en die van Vrachelen, plant men in 1250, ter nagedachtenis aan deze twee grondleggers, Geerten, en Tinke met de speer een Heilige Eik.

Achthonderd jaar heeft deze Eik zijn best gedaan de Vrachelse Geest levend te houden.

De geest van Geerten en natuurlijk Tinke, de man met de speer die zelfs na zijn dood nog over het gebied waakte. De Boom is door de bliksem geraakt, uitgebrand, er hebben kluizenaars in gewoond, maar ze heeft volgehouden

De boom staat er nu wellicht wat haveloos bij maar dat zal veranderen nu de bebouwing in Vrachelen en die contreie wéér zal keren.

De levendigheid van dit stukje Brabant wordt eindelijk weer in ere hersteld, God zij geloofd en geprezen

En de boer?
Ach, de boer hij ploegt voort.

Bart van Gerwen

